

Til Landbruksdirektoratet

Våler/Åsnes 16.09.19

Landbruksdirektoratet: postmottak@landbruksdirektoratet.no

Referansenummer: 19/27640

Høringssvar - ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap

Våler og Åsnes kommuner sender med dette høringssvar til Landbruksdirektoratet på ny forskrift til tilak i Utvalgte kulturlandskap m.fl.. Området *Utvalgte kulturlandskap i jordbruket Finnskogen* består av Gravberget, Possåsen, Furuberget, Hytjanstorpet, Jammerdalen og Abborhøgda. Våler og Åsnes har tre av områdene i sine kommuner; Gravberget, Posåsen og Furuberget.

Landbruksdirektoratet har på vegne av Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet sendt forslag til ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap på høring med høringsfris 16.09.19.

Forslaget til ny forskrift er et ledd i oppfølgingen av Stortingets vedtak fra 2017 om at ansvaret for forvaltningen av tilskudd til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres til kommunene. Det betyr at det blir en helt ny forvaltningsmodell for satsingen, hvor kommuner, fylkesmenn og regional kulturminneforvaltning får nye roller og ansvar.

Nåværende forskrift regulerer to tilskuddsordninger, tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og tilskudd til tiltak i verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap. Etter dagens forskrift fatter fylkesmannen vedtak i førsteinstans og Landbruksdirektoratet er klageinstans. Ny forskrift innebærer i seg selv ingen endring i formålet med tilskuddsordningene, eller endring i type tiltak det kan søkes om tilskudd til. Aktuelle tilskuddsmottakere vil være de samme som i dag.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er en tilskuddsordning for å ivareta et representativt utvalg av verdifulle norske jordbrukslandskap.

Landbruksdirektoratet koordinerer arbeidet nasjonalt, i samarbeid med Miljødirektoratet, Riksantikvaren, regional landbruks-, natur- og kulturminneforvaltning, kommunen, grunneiere og landbruksforetak. På regionalt nivå er fylkesmannens landbruksavdeling i dag tilskuddsforvalter og koordinator. De samarbeider med fylkesmannens miljøvernnavdeling og regional kulturminneforvaltning i fylkeskommunen og Sametinget. Kommunen har også en sentral rolle som tilrettelegger og kontaktpunkt.

Formålet med tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er å bidra til å sikre verdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift. Grunnleggende for valg av områder er at de i størst mulig grad omfatter jordbrukslandskap med både svært store biologiske verdier og kulturhistoriske verdier. En forutsetning er også at det er realistisk å få til langsiktig drift i områdene.

Videre er deltakelse som utvalgt kulturlandskap i jordbruket frivillig. Fylkesmannsembetene fremmer på oppdrag fra direktoratene forslag, etter å ha forsikret seg om at kommuner og grunneiere/drivere er positive og ønsker å være med. Det er frivillig om den enkelte grunneier/driver vil inkludere sin eiendom i det aktuelle området og om vedkommende vil forplikte seg til å gjøre tiltak. Frivillige avtaler var i oppstarten et sentralt virkemiddel for å nå målene i ordningen. Tilskudd skal bidra til å sikre istandsetting, vedlikehold, drift og skjøtsel av områdene. En del av midlene brukes også til planlegging, prosessarbeid og kunnskapsinnhenting. En sentral pott holdes dessuten av til å gjennomføre overordnede oppgaver som samlinger, systematisk fotodokumentasjon og gjenfotografering, profilutforming (logo etc) og andre fellesoppgaver.

I forslag til ny forskrift er kompetanse til å fatte vedtak flyttet fra fylkesmannen til kommunen.

Det vises til punkt 4 i høringsnotatet- Økonomiske og administrative konsekvenser

Landbruksdirektoratet skriver i høringsnotatet at det er viktig å ha gode prosesser for medvirkning og informasjon til grunneiere/drivere om hva ordningene innebærer og peker videre på at prosessarbeidet er et interessant og givende arbeid som bidrar til god lokal forankring, og at koordinering av dette arbeidet krever mye tid, kapasitet og ressurser. Dette kan innebære noe økt administrasjon for kommunene for å sikre godt samarbeid mellom ulike aktører.

Vi er enig med direktoratet om at dette arbeidet både er interessant og givende. Det er også sentralt med lokal forankring og - kunnskap.

Direktoratet skriver selv i høringsnotatet at koordinering av arbeidet krever mye tid, kapasitet og ressurser. Vi mener at direktoratet bagatelliserer den økte arbeidsbelastningen som kommer ved overføring av denne oppgava fra fylkesmannen til kommunene.

Det fremgår av forskriftens §3 at det kreves høg faglig kompetanse blant annet innen tema landskapsverdier, restaurering og skjøtsel av arealer, istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av bygninger og andre kulturminner. I tillegg skal kommunen ha innsikt i økonomien i tiltakene det søkes om (om kostnadene står i forhold til tiltakenes mål og antatte effekt og om tiltakene inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen).

Økonomien i de aller fleste kommuner er så stram at landbrukskontorene har minimalt med ressurser til å utføre andre oppgaver enn de rent lovpålagte. Dette er svært uheldig da kommunal landbruksforvaltning er en verdifull ressurs i arbeidet med blant annet lokal næringsutvikling og pådriver for kulturminneforvaltningen.

For at vi i kommunen skal kunne ha faglige ressurser til oppgavene knyttet til Utvalgte Kulturlandskap vil vi på sterkeste be om at det settes av økonomiske ressurser til å forvalte ordningen. Det må presiseres at det med dette menes at noe av tilskuddet kan brukes til å finansierer kommunens innsats med tilskuddsordningen. Det er mulig at direktoratet mener dette i formuleringen i høringsnotatet: «*En sentral pott holdes dessuten av til å gjennomføre overordnede oppgaver som samlinger, systematisk fotodokumentasjon og gjenfotografering, profilutforming (logo etc) og andre fellesoppgaver.*» Vi ber om at denne presiseringen blir tydeliggjort når oppgavene overføres til kommunene.

Høringssvaret er vedtatt i Formannskapet i Åsnes kommune 16.09.19 og i Utvalg for næring og miljø i Våler kommune 16.09.19.

Anne Kristine Rossebø
Landbrukskontoret for Våler og Åsnes
Landbrukssjef